

Nyysösten yhteys Serlachius-sukuun

• *M. Sartomaa, Pieksämäki*

Tutkimusvastaava Ari Kankunen on selvittänyt Anni Inkeri Erichin (NS I taulu 2805) jälkipolvet. Anni Inkerin äiti oli Anni Auria Erich o.s. Nyysönen, jonka isä oli Abraham Nyysönen (NS I taulu 2804).

Jäppilän Tossavalassa vuonna 1845 syntynyt Abraham Nyysönen valmistui opettajaksi Jyväskylän Seminaarista 1873, jonka jälkeen toimi opet-

tajana Limingan ensimmäisessä kansakoulussa. Abraham muutti Turkuun ja avioitui Augusta Åkerblomin kanssa 1877. He saivat kahdeksan lasta, joista vain kolme tytärtä avioitui ja sai jälkeläisiä.

Vuonna 1886 syntynyt tytär Anni Auria Nyysönen avioitui Mikko Vilhelm Erichin kanssa 1908 Turussa. He saivat neljä lasta, joista tyttären Anni Inkeri Erichin jälkipolvista ei siis aikaisemmin ollut tietoa.

Nyt Annin jälkipolvet on selvitetty ja mielenkiintoinen yhteys Serlachius-sukuun löytyi.

Anni Inkeri Erich avioitui tanskalaisen Kaj Hartvig Mortensenin kanssa 1933 Helsingissä. He saivat kaksi lasta, Franz-pojan ja Eva-tyttären.

Vuonna 1935 Helsingissä syntynyt tytär Eva Tellervo Mortensen avioitui Björn Lindholmin kanssa 1953 Helsingissä. He kuitenkin erosivat kymmenen vuoden päästä, ja

avioliitto oli lapseton.

Vuonna 1967 Eva avioitui Gustaf Fredrik Serlachiuksen kanssa. Myös tämä avioliitto oli lapseton. Eva kuoli vuonna 1986 vain 51-vuotiaana.

Gustaf Fredrik Serlachius (1935–2009) oli suomalainen vuorineuvos ja pitkäaikainen metsäteollisuuden vaikuttaja. Hän vaikutti merkittävästi Suomen kulttuurielämään Gösta Serlachiuksen taidesäitiön puheenjohtajana. •

Viimeisen patruunan poika isänsä varjossa

• *Jorma Melleri,
Uusi Suomi 31.12.2021*

Historioitsija Teemu Keskisarja tuskaaili pitkään, miten kirjoittaa elämäkerta miehestä, jolle ei koskaan tapahtunut mitään. Vuorineuvos Gustaf Fredrik Serlachius (1935–2009) oli niukkojen anekdoottien mies.

Kun työ eteni, Keskisarja kiinnostui päähenkilöstään entistä enemmän, vaikka aihe ”tuntui pakoilevalta ja lipevaltä, johon historiantutkimuksen tavalliset työkalut eivät pystyneet”.

Alun vaikeuksista huolimatta syntyi paitsi kelpo henkilökuvaa myös tarina Mäntästä ja mäntäläisistä (Kustu – Vuorineuvos Gustaf Serlachius ja Mäntän kadonnut aika, Siltala 2021).

Kustu on neliosaisen Serlachius-sarjan viimeinen osa. Keskisarja kirjoitti ensimmäisen osan toistakymmentä vuotta sitten G.A. Serlachiukselta – värikkästä ”rohdoskellarin Napoleonista, Mäntän kirostusta luojasta, Nemesiksestä ja paperiperkeleestä”. Se palkittiin Vuoden historiatego-

senä. Keskimmäiset osat kirjoitti Oula Silvennoinen.

Serlachiuksen tarina on kuin suoraan Thomas Mannin Buddenbrookeista: ensimmäinen sukupolvi perustaa, toinen kartuttaa, kolmas säilyttää ja neljäs hävittää.

Kustun kohtaloksi koitui jäädä historiaan viimeisen patruunan poikana. Hänen isänsä R. Erik oli mäntäläisten mielestä Mäntän viimeinen patruuna, jonka varjoon Kustu väistämättä jäi.

Metsäteollisuus koki murroksen, josta Serlachiuksket eivät selvinneet. Eikä selvinnyt moni muukaan sukuyhtiö. Ne hävisivät metsäteollisuudesta lähes sukupuuttoon.

Viimeisen patruunan pojan pääroolista päästyään Kustu muuttui Keskisarjan mukaan ihan silmissä. Kun paineet helpottivat, hänestä tuli entistä ihmisläheisempi ja rauhallisempi.

Alun perin Kustu Serlachius oli harvinaisen hyvin valmistautunut tehtäviinsä metsäyhtiön johdossa. Keskisarja luettelee: syntyperä, opinnot,

käytännön harjoitus, näköala lähelle ja kauas, esimerkit ja opettajat, juurevuus, lännen ja idän tuntemus ... ”Onkohan melkein ikinä nuori suomalainen liikemies ollut näin valmis tehtävänsä?”

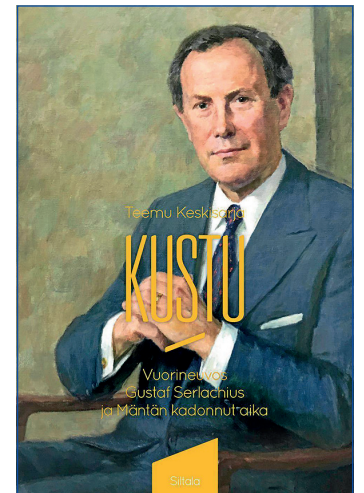
Ja kuitenkin Kustu oli kummajainen kovassa bisnesmaailmassa. Vuorineuvos Tauno Matomäen sanoi: ”Mitä helvettiä, normaali ihminen meidän konnien seassa!”

Kustu oli ”ujo piimä”, kuten häntä Mäntässä selän takana kutsuttiin: melko etäinen ja harvoin nähty, mutta lämmin ja vaatimaton. Yli 190-senttinen vuorineuvos näytti joidenkin mielestä pieneltä kynäpyörittäjältä.

Gustaf Serlachiuksen kuoleman jälkeen arvioitiin, että viimeisen patruunan poika jäi kuin sivuhenkilöksi omassa maailmassaan. Siinä roolissa hän kuitenkin lopulta pärjäsi.

Kustu ei jatkanut Yhtiötä eikä sukuaan biologisesti, mutta ”varjeli kuolemattomuutta omalla tavallaan”.

Viimeisinä elinvuosinaan Serlachius pani tarmonsai-

Teemu Keskisarja: Kustu – Vuorineuvos Gustaf Serlachius ja Mäntän kadonnut aika -elämäkerran kansi.

desäitiöön, jolle testamenttasi yli kymmenen miljoonan euron osakkeet. Mäntästä alkoi kasvaa taidekaupunki. Kulttuuribuumi lievensi henkistä alamäkeä.

Serlachiuksen dynastia on yhä läsnä Mäntässä, vaikka talouden uusi aika kohteli kovin kourin niin firmaa, sukua kuin mäntäläisiä. Mesenaattien kulttuuriperintö säilyi ja elää edelleen. •

Puheenjohtajan palsta

• Heidi Markkanen, Tallinna

Hyvät sukuseuralaiset!

Hallitus haastoi syyskuun tiedotteessa jokaisen jäsenen hankkimaan yhden uuden jäsenen. Haasteen jälkeen olemme saaneet viisi uutta jäsentä! Kiitos! Haaste on toki edelleen voimassa!

Tämä vuosi on ollut haasteellinen – niin maailmanpoliittisesti kuin meidän sukuseuramme toiminnan kannalta. Puheenjohtajamme Esko Nyyssösen poismeno kesken toimintakauden oli meille jokaiselle raskas isku. Onneksi saimme hallitukseen uusia aktiivisia jäseniä vuosikokouksessa. Mietimme yhdessä, millaisia mahdollisuuksia meillä on kehittää seuran toimintaa, jotta tulevaisuus olisi turvattu.

Nyt keskitymme kuitenkin joulun viettoon! Tallinnan joulutori avattiin 25.11. Vanhan kaupungin keskellä sijaitsevaan raatihuoneen torille pystytetään joka vuosi mitä kaunein monikymmenmetrinen joulukuusi. Virossa säilyneiden asiakirjojen mukaan Tallinnan raatihuoneen torilla ihmeteltiin koristeltua joulukuusta jo vuonna 1441, mutta Latvian Riika ehti julistautua maailman joulupääkaupungiksi vuonna 2010. Siellä ensimmäinen kuusi koristeltiin kuulemma vuonna 1510.

Virolainen joulun vietto ei paljoa suomalaisesta eroa. Ortodoksista joulua vietetään vasta 6. ja 7. tammikuuta, joten esim. raatihuoneen joulutori suljetaan vasta tämän jälkeen. Tallinnan raatihuoneen aukiolla julistetaan joulurauha jouluaattona kello 12, mutta sillä ei ole samanlaista merkitystä nykypäivänä kansalle kuin Suomen Turun joulurauhan julistuksella. Neuvostoliiton aikana jouluahan ei vietetty – ainoastaan salassa. Jouluna oltiin normaalisti töissä ja kauppoissa ei ollut mitään jouluun viittaavaa.

Jouluna viedään kynttilöitä läheisten haudoille ja käydään kirkossa, vaikka suurin osa väestöstä ei kirkkoon kuuluakaan. Joulupukki käy tuomassa lahjoja ja jokaisen lahjan saajan on lausuttava runo, laulettava tai esitettävä jotain joulupukille, jos meinaa lahjansa saada. Tämä otetaan muuten tosissaan ja pienimuotoisesta esityksestä ei lipsuta!

Jouluruoan suhteen sen sijaan eroja löytyy – joulupöytään kuuluvat mm. verimakkarat, hapankaali ja sianpaisti, millä ei ole mitään tekemistä suomalaisen suolatun kinkun kanssa. Syltty, kotikalja, piparkakut ja makea rinki kuuluvat myös perinteiseen joulupöytään. Keitetyt juurekset ovat myös joulupöydän antimia ja uudempana tulijana rosolli. Peruna-, porkkana- tai lanttulaatikot ovat tuntematon käsite. Suolattua kalaakin voi olla tarjolla. Suomalais-virolaisena perheenä on ollut haasteellista, koska minä haluan imellettyä perunalaa-tikkaa ja puolisoni keitetyjä perunoita! Kaikkea kun ei jaksa syödä, niin usein on pitänyt tehdä kompromisseja. Tänään syömme ”tätä” ja huomenna ”tuota”! Nykyisin Viron Prismoista saa hankittua laatikoita, ja suolattua siankinkkuakin saa lähempänä joulua. Olemme viettäneet viime vuosina jouluaajan Suomessa ja tuomme mukamme ”kunnon” suolattoman sianpaistin, jonka puolisoni itse maustaa ja kypsentää uunissa. Kummasti se on kelvannut anopillekin.

Toivotan kaikille jäsenillemme rauhallista joulunaikaa ja antoisia hetkiä tämän tiedotteen parissa! •

Tositarina eräästä jouluaatosta

• Raili Helkiö, Tyrvääntö

Tulipa mieleen eräs jouluaatto. Olin silloin ehkä noin 12-vuotias. Asuimme pienellä maatilalla. Valmistauduimme jouluun. Siivoukset oli tehty. Matot hakattiin pakkaslumeen – silloin niistä tuli raikkaita. Tortut, piparit ja laatikot oli tehty. Aatonaattona laitettiin kinkku yöksi uuniin. Silloin saimme myös siskon kanssa valvoa myöhempään. Paketoimme salaa joululahjoja. Ei ne kovin isoja ollut. Oli nenäliina, patalappu, allakka, sinikantinen pieni ruutuvihko, värikynät ja sellaista pientä.

Sillä kertaa oli ostettu pojille yhteisesti ”kirppupeli”. Siinä oli pieniä värillisiä muovinappeja, joita koetettiin saada osumaan mukana olleeseen kuppiin. Pitihän meidän sitä peliä kokeilla ennen kuin maltoimme paketoita sen.

Jouluaattona tuotiin kuusi sisälle. Koristelimme sen omatekoisin paperikoristein, omenin sekä karkein. Ne karkit olivatkin ihmeellisiä! Kun joulun jälkeen saimme luvan syödä karkkeja kuusesta niin olipa yllätys kun karkin sijasta sisältä löytyi vain paperia. Kaikkien naamat oli peruslukemilla eikä kukaan tiennyt asiasta mitään.

Iltahämärissä oli käyty saunassa. Valmistauduimme jouluaattona. Äiti päätti vielä käydä navetassa katsomassa onko kaikki hyvin. Hän palasi pian tohkeissaan ja sanoi, että lehmä on kiimassa ja sitä täytyy lähteä viemään naapurin härän luo heti, muuten tulee huonosti kantavaksi. Ei kai nyt? Jouluaattona? Pimeään ja pakkaseen! Eihän se lehmäkään mielellään lähtenyt ulos lämpimästä navetasta, joten minun piti lähteä mukaan ajamaan. Äiti talutti narusta ja minä tönin peräpuolesta.

Naapuriin oli matkaa lähes kaksi kilometriä. Tie oli epätasainen. Vain naapurin hevosen ja reen jäljet. Onneksi oli kuutamoinen, joka valaisi tien. Oli kylmä. SUUTUTTI joka askeleella enemmän. Olin laittanut päälleni kaikki talvivaatteet mitä keksin. Silti paleli. Kyllä olin kiukkuinen!

Homma hoitui ja aikanaan palasimme takaisin. Lehmäkin kulki paremmin kotiin päin kun tiesi pääsevänsä lämpimään navettaan. Kylläpä tuntui ihanalta palata lämpöiseen tupaan. Kuusen ja jouluruokien tuoksuiseen tupaan! Joulupukkikin oli sillä aikaa tuonut pienet paketit kuusen alle. Ruokakin maistui erikoisen hyvältä. Mutta uni ei tullut. Istuin ikkunan ääressä penkillä ja katselin kuutamon valaisemaa lumista maisemaa. Taivas oli kirkas ja täynnä tähtiä. Oli kaunista. Hiljaista. Rauhallista. Mielikin oli jo rauhoittunut. Kiukku hävinnyt. Oli lämmin ja hyvä olo. Joulutunnelma täytti jo mielen. •

Hallitus ei ole vielä päättänyt ensi kesän mahdollisesta kesäretkestä suuntaan tai toiseen. Paikkakunta on kuitenkin päätetty: Varkaus!

Kuulumisia Suonenjoen rannalta

• *Ulla Mäki, Vesanto*

Sisä-Savon Sähkö on tukenut Nyyssösten sukuseuraa vuodesta 2003 lähtien. Pentti Nyyssösen aikana sukuseuran hallituksen kokouksia on pidetty (2005, 2007) firman tiloissa. Tiedotteessa 30 (kesäkuu 2015) kerrottiin sukupolvenvaihdoksesta Pentti-isältä (NS I taulu 956) Juuso Nyyssöselle (NS II taulu 1134) sähkötermein hehkulampusta lediin.

Nykyajan ilmiöt näkyvät myös firman jatkokehityksessä. Korona-aikana oli ensin hiljaista ja myymälä lakkautettiin. Seuraavassa vaiheessa ihmiset alkoivat varustaa mökkejään ja kysyntä vilkastui puhumattakaan nykyisestä omakotitalojen varustamisesta. Aurinkovoimalat ja ilmalämpöpumput ovat päivän sanoja. Ukrainan tilanteen seuraukset ovat edelleen edesauttaneet kysyntää, mutta myös vaikeuttaneet tavaroiden toimituksia. Omat haasteensa asettaa eri laitteiden nopea uudistuminen. Firman päätyönä ovat erilaiset sähköasennukset. Urakointi on jäänyt vähemmälle rakentamisen hiljennyttyä. Kolme henkilöä vastaa toimistosta ja muut ovat kentällä. Toiminta-alueena Sisä-Savo kattaa Suonenjoen lisäksi Rau-

talammien, Tervon, Vesannon ja Karttulan, joka on sittemmin liittynyt Kuopioon.

Juuso on ammatinvaihtaja: sairaanhoitajasta oppisopimuksella asentajaksi ja nyt ovat insinööriopinnot meneillään työn ohella. Työnkuvia verrattaessa on tapahtunut siirtymä työryhmässä tehtävistä vuorotyöstä yksin ja erillään tehtävään päivätyöhön. Johtajan työpäivä on hajanainen: sähköpostia, varaston päivittämistä ja ”ihmislogistiikkaa” työmaille. Kuluttavinta työssä on kiire ja että tilanteet muuttuvat nopeasti. Työn vastapainona perhe-elämä lataa akut.

Juuson ja Lauran perheessä on kolme lasta: viidesluokkainen Nooa, kolmasluokkainen Nelli ja kolmevuotias Milla. He asuvat Suonenjoella kirjaimellisesti Suonenjoen varrella. Paikkakunnalla on hyvät harrastusmahdollisuudet ja koulut ovat lähellä. Kaikki arjessa tarvittava löytyy. Perheen yhteiset harrastukset ovat musiikki ja liikunta. Laura-äiti on lentisvalmentaja.

Sukukirjat ovat hyviä ja mielenkiintoisia tietolähteitä. Pystyimme niiden avulla jäljittämään Pekka Juhonpoika Nyyssösen s. 1740 (NS I taulu 1419) sotilasnimeltään ”Natt”. Hänen jälkeläisistään polveu-

Sisä-Savon Sähkön toimitusjohtaja Juuso Nyyssönen.

dumme kumpikin, haastateltava ja haastattelija. Juuso totesikin, että isä-Pentin sukupolvessa on runsaasti serkkuja, mutta nuoremmilla vähän.

– Jos saisit taikasauvan, mitä muuttaisit?

– Haluaisin, että ihmiset olisivat toisilleen enemmän ihmisiä, oli Juuson vastaus. •

Sisä-Savon Sähkön nettisivut: www.s-ssoy.fi

Mietiskelyä nimistä

• *Raili Helkiö, Tyrväntö*

Selailin sukukirjaa ja huomasi, että on paljon Olli-, Pekka-, Matti- ja Heikki-nimisiä henkilöitä. Naisissa nimi Maria esiintyy usein. On Pekka Kallenpoikaa, Heikki Villenpoikaa jne. Usein nimi saatiin isän tai suvun miesten mukaan. Tyttöissä äidin ja suvun naisten mukaan. Oli vielä lisänä talollinen tai talollisen tytär. Se oli selkeää ja yksinkertaista. Selvisi helpommin mihin sukuun kuuluu.

Tämä ajatus tuli siksi mieleen kun luen lehdistä kasnettujen lasten nimiä. On sattunut monta kertaa eteen sellainen nimi, että en tiedä kuuluuko se tytölle vai pojalle ellei toinen nimi sitten viittaa Juhaniin, Johannekseen, Anneliin tai Kaisaan. On tullut paljon uusia nimiä – outojakin, mutta myös kauniita. Aina ei vaan selviä kumpaa sukupuolta kyseinen henkilö on.

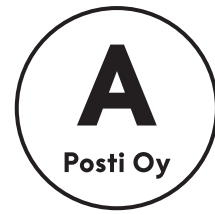
Kyllä tätä nimisekaannusta on ollut ennenkin. Ainakin minulla. Vajaa neljä vuotta

syntymäni jälkeen perheeseen syntyi poika. Sain ensimmäisen pikkuveljen. Minulla oli tälle tulokkaalle nimi valmiina: Pirkko Anneli. Se nimi tulokkaalle annettaisiin. Tivasin kovasti, että tämä nimi kelpaisi. Viimein minulle sanottiin, että katsotaan minkä nimen pappi antaa. Siihen tyydyin.

Sitten kylällä oli helmimaaliskuun vaihteessa talvikinkerit ja pappi ilmoitti, että tulee samalla kastamaan vauvan. Odotin jännittyneenä. Muistan vieläkin kun

nojasin uuninkulmaan ja katselin pappia kun hän valeli vettä lapsen päähän ja sanoi: ”Kastan sinut Pentti Ensio...” Ei tullut Pirkko Annelia! Tilaisuuden loppuksi pappi tuli kädestä pitäin hyvästelemään ja kysyi: ”Hoidatko sinä nyt tätä pikkuveljeä?”, johon vastasin: ”En hoida kun et tehnyt Pirkko Annelia.” Se oli rohkeasti sanottu, sillä olin ujo ja hiljainen tyttö.

Mutta ei kai nimi miestä pahenna, kuten sanonta kuuluu, vai pitäisikö sitä nykyisin käyttää sanaa henkilö ... •

Posti Green

Pekka ja Linda Nyysösen (NS I taulu 919) lapsenlapset kokoontuivat kesäisenä päivänä 18.6.2022 Myllykosken kievariin Suonenjoella muistelemaan menneitä ja kertomaan kuulumisia. Tunnelma oli lämmin, vaikka kesäinen päivä olikin viileä. Nautittiin seisovan pöydän antimista ja syötiin kakkua juhlan kunniaksi. Paikalla oli seitsemän serkusta eri puolilta Suomea. Otettiin myös valokuvia muistoksi. Kuvassa vasemmalta Eija (Pentin puoliso), Leo (Eijan puoliso), Eija (Veikon tytär), Pauli (Veikon poika, joukon juniori), Pentti (Viljon poika), Lempi (Aatun tytär, joukon seniori), Pertti (Veikon poika) ja Pentti (Veikon poika). Kyykyssä edessä Raili (Viljon tytär) ja Matti (Railin puoliso). Pekalla ja Lindalla oli 8 lasta, joista 7 eli aikuisiksi. Kaksi poikaa jäi rintamalle. Lapsenlapsia syntyi kaikkiaan 22. Kuvan otti Andreas, 16 vuotta – Pekan ja Lindan Aatu-pojan ja hänen tyttärensä Lempin lapsenlapsi.

Seuratoiminnan tukijat

SEEPSULA

novaholm

S I S Ä - S A V O N

www.s-soy.fi
Herralantie 5, 77600 SUONENJOKI
Puh. 010 271 1930

Hautakivien virheellisistä merkinnöistä

• Ari Kankkunen, Varkaus

Isomummoni (äidinäidinäiti) Henriikka Soininen o.s. Parkkonen syntyi syntymäluettelossa 17.10.1851 Leppävirralla ja kuoli 15.10.1928 Leppävirralla. Henriikka on haudattu Leppävirran Hännilän hautausmaahan.

Perunkirjassa sekä rippikirjassa Henriikan syntymäajaksi on merkitty virheellisesti 15.12.1842. Papit ovat sotkeneet Henriikan syntymäajan sisaren Maija Liisan syntymäaikaan (15.12.1842). Hautakivessä on tämä virheellinen syntymäaika, joka esiintyy mm. virkatodistuksessa ym. vastaavissa asiakirjoissa.

Toinen tapaus: Äitini veli Leo Rudolf Nyysönen syntyi 7.12.1921 Sorsakoskella ja kuoli tarkka-ampujan luotiin 28.3.1943 Syvärin Ostan Tsolmaskojejärvellä. Leo haudattiin Leppävirran Sankarihautausmaahan. Muistolaatassa on virheellinen syntymäaika 7.12.1924.

Muiden sukututkijoiden kanssa keskusteltuani tuli ilmi, että em. virheet eivät ole kovinkaan harvinaisia. •

www.nyyssonen.info

Heidi Markkanen puheenjohtaja
heidi.markkanen@nyyssonen.info

Pirjo Nyysönen sihteeri, jäsenasiat
pirjo.nyyssonen@outlook.com

Ari Kankkunen sukutiedot
ari.kankkunen@saunalahti.fi

Postiosoite
Nyysösten Sukuseura ry
c/o Kari Pekka Nyysönen
Tarpialankatu 18-20, 78300 Varkaus

SUKUTIETOJEN PÄIVITYS

Ilmoita syntymät, kuolemat ym. muutokset/lisäykset Ari Kankkuselle:
ari.kankkunen@saunalahti.fi